

Sygn. akt I C 751/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2013 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Daria Ratymirska

Protokolant: Daria Paliwoda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 lipca 2013 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko P. M.

o zapłatę kwoty 40.000 zł

I. zasądza od pozwanego P. M. na rzecz powódki K. S. kwotę 40.000 (czterdzieści tysięcy) zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 20.000 (dwadzieścia tysięcy) zł od dnia 28 kwietnia do 17 maja 2012r. oraz od kwoty 20.000 (dwadzieścia tysięcy) zł od dnia 28 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w dalszej części;

III. wyrokowi w pkt I nadaje rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie kwoty 20.000 (dwadzieścia tysięcy) zł;

IV. zasądza od pozwanego P. M. na rzecz powódki K. S. kwotę 291,50 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nakazuje pozwanemu P. M. uiścić na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kłodzku kwotę 915,03 zł, tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu tymczasowo przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłego;

VI. postanawia ściągnąć z roszczenia zasądzzonego na rzecz powódki K. S. w pkt I wyroku kwotę 915,03 zł, tytułem wydatków poniesionych w postępowaniu tymczasowo przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłego.

sygn. akt I C 751/12

UZASADNIENIE

Powódka K. S. wniosła pozew przeciwko P. M. o zapłatę kwoty 40.000 zł, z odsetkami ustawowymi od dnia 1.03.2012r., tytułem zachowku po babci K. C. (1).

W odpowiedzi na pozew pozwany uznał powództwo do kwoty 20.000 zł i wniósł o oddalenie powództwa w dalszej części. Podniósł, że w dniu 17 maja 2012r. przekazał powódce pocztą kwotę 20.000 zł, tytułem zachowku, jednak ta odmówiła jej przyjęcia. W tym zakresie nie dał podsatw do wytoczenia powództwa, dlatego wniósł o zasądzenie od powódki kosztów procesu. Zarzucił, że spadkowa nieruchomość ma mniejszą wartość, niż oszacowała to powódka. Podniósł, że do substratu zachowku należy doliczyć dokonane przez spadkodawczynię darowizny na rzecz dzieci i wnuków w łącznej kwocie 38.000 zł. Zarzucił nadto, że bezzasadne jest domaganie się odsetek od dnia 1 marca 2012r., a więc od daty postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, która nie jest datą wymagalności roszczenia o zachówek. Podniósł, że zobowiązanie z tytułu zachowku jest zobowiązaniem bezterminowym i ma do niego zastosowanie art. 455 kc - świadczenie z tego tytułu powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty. Podniósł, że w piśmie z

dnia 7.04.2012r., które pozwany otrzymał 13.04.2012r. powódka wyznaczyła 14-dniowy termin do ustosunkowania się do określonego roszczenia, i jeżeli potraktować to jako wyznaczenie terminu zapłaty, to o opóźnieniu pozwanego w spełnieniu świadczenia można mówić dopiero od 28.04.2012r. Podał, że przekaz pocztowy na kwotę 20.000 zł nadał 17 maja 2012r., zatem żądanie odsetek od tej kwoty może być uzasadnione jedynie za ten okres tj. od 28.04. do 17.05.2012r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany P. M.nabył, na podstawie testamentu notarialnego z dnia 10 stycznia 2007r., spadek po babci K. C. (1), zmarłej dnia(...).

Dowód:

- postanowienie Sądu Rejonowego w Kłodzku z dn. 1 marca 2012r., (...)

Do kręgu spadkobierców ustawowych po K. C. (1) należało troje dzieci: K. M., J. C. (ojciec powódki) i K. C. (2). W testamencie spadkodawczyni wydziedziczyła obu synów.

Dowód:

testament notarialny (k-10 akt sprawy tu. Sądu (...)).

W skład spadku wchodziła nieruchomość zabudowana, położona w N.- Z.nr (...), działki nr (...), o łącznej powierzchni 0,1757 ha, objęta księgą wieczystą (...), oraz nieruchomość bez zabudowań, położona w N., działka nr (...), o powierzchni 0,2973 ha, objęta księgą wieczystą (...). Wartość w.w. nieruchomości, wg stanu na chwilę otwarcia spadku, wynosiła 191.200 zł.

Dowód:

odpis z księgi wieczystej (...) (k-8-12);

opinia biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości T. M.(k-214 i nast.).

Pismem z dnia 7 kwietnia 2012r. powódka wezwała pozwanego do dobrowolnej zapłaty zachowku w kwocie 75.000 zł. W odpowiedzi pozwany wyraził gotowość zapłaty w kwocie 20.000 zł, pozwana nie wyraziła na to zgody, domagając się zapłaty kwoty 50.000 zł. Pozwany ponowił swoją propozycję na kwotę 20.000 zł.

Dowód:

pisma powódki do pozwanego z dn. 7.04.2012r., 2.05.2012r. (k-13,16);

pisma pozwanego do powódki z dn. 25.04.2012r., 16.05.2012r. (k-15,17).

W dniu 17 maja 2012r. pozwany przekazał powódce pocztą kwotę 20.000 zł, tytułem zachowku, jednak ta odmówiła jej przyjęcia. /Bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Celem instytucji zachowku, unormowanej w przepisach art. 991 i nast. kc, jest ochrona interesów majątkowych najbliższych członków rodziny, poprzez zapewnienie im, niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego, odpowiadającego określonemu ułamkowi wartości udziału w spadku należnego przy dziedziczeniu ustawowym. Instytucja ta jest zatem obliczona co do zasady na korygowania, krzywdzących spadkobierców ustawowych, rozrządzeń testamentowych.

Powódce przysługiwało prawo do zachowku po zmarłej babci K. C. (1), na podstawie art. 991 § 1 kc. Ustalenie wysokości należnego uprawnionej zachowku wymagało przede wszystkim określenia udziału spadkowego, stanowiącego podstawę obliczenia zachowku. W niniejszej sprawie, udział powódki w spadku wynosił 1/2. Powódka, jako zstępna wydziedziczona zstępnego jest uprawniona do zachowku, przy czym wydziedziczeni synowie spadkodawczyni traktowani są tak samo, jako osoby, które nie dożyły chwili otwarcia spadku (art. 991 § 1 kc w zw. z art. 1008 kc i art. 1011 kc). Należny powódce zachówek wynosi połowę wartości udziału spadkowego ($1/2 \times 1/2 = 1/4$). Przez powstały ułamek przemnożono następnie wartość substratu zachowku, na który składa się czysta wartość spadku. Dla celów ustalania zachowku, wartość spadku oblicza się - zgodnie z art. 995 kc - według stanu z chwili otwarcia spadku oraz według cen z chwili ustalania zachowku (orzekania o roszczeniach z tego tytułu).

W skład spadku wchodziły dwie opisane wyżej nieruchomości, położone w N.. Wartość nieruchomości, potrzebną do ustalenia substratu zachowku, Sąd przyjął w oparciu o pisemną opinię biegłego sądowego T. M.z dnia 25.03.2013r. (k-214 i nast.). Opinię oceniono jak wiarygodną, sporządzoną w sposób fachowy, przez wieloletniego biegłego sądowego - rzeczoznawcę majątkowego, który, zgodnie z art. 150 ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (j.t. Dz.U.2010.102.651 ze zm.) ma kwalifikacje i uprawnienia do określania wartości rynkowej nieruchomości. Biegły określił wartość rynkową spadkowej nieruchomości, która to wartość, zgodnie z art. 151 ust. 1 powołanej ustawy, stanowi najbardziej prawdopodobną jej cenę, możliwą do uzyskania na rynku, określoną z uwzględnieniem cen transakcyjnych przy przyjęciu następujących założeń: strony umowy były od siebie niezależne, nie działały w sytuacji przymusowej oraz miały stanowczy zamiar zawarcia umowy; upłynął czas niezbędny do wyeksponowania nieruchomości na rynku i do wynegocjowania warunków umowy. W celu dokonania wyceny, biegły zastosował podejście porównawcze (art. 152 i art. 154 powołanej ustawy), wykorzystał niezbędne i dostępne dane o nieruchomościach. Zgodnie z art. 153 ust. 1 powołanej ustawy, podejście porównawcze polega na określeniu wartości nieruchomości przy założeniu, że wartość ta odpowiada cenom, jakie uzyskano za nieruchomości podobne, które były przedmiotem obrotu rynkowego. Ceny te koryguje się ze względu na cechy różniące nieruchomości podobne od nieruchomości wycenianej oraz uwzględnia się zmiany poziomu cen wskutek upływu czasu. Podejście porównawcze stosuje się, jeżeli są znane ceny i cechy nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianej. Istotnym czynnikiem ustalania wartości nieruchomości jest cena, jaką uzyskano za nieruchomości podobne, porównywane z nieruchomością wycenianą. Pojęcie ceny nie jest tożsame z pojęciem wartości nieruchomości, ale istnieje wyraźny związek między poziomem cen transakcyjnych a wartością rynkową nieruchomości. Nie można zarazem stwierdzić, że wartość rynkowa to konkretna cena uzyskana w wyniku sprzedaży nieruchomości, ale najbardziej prawdopodobna do uzyskania cena.

Wobec negatywnych informacji, udzielonych w toku postępowania przez instytucje bankowe, brak było podstaw do ustalenia, że w skład spadku, poza w.w. nieruchomościami, wchodzi inne jeszcze składniki, w szczególności środki pieniężne, zgromadzone na rachunkach.

Poza sporem było, że spadkodawczyni uczyniła na rzecz dzieci i wnuków darowizny na łączną kwotę 38.000 zł, rozdysponowując kwotę, uzyskaną w 1998r., tytułem odszkodowania (k-67v.). Matka pozwanego oraz ojciec powódki otrzymali po 11.500 zł, K. C. dostał 7.000 zł, zaś powódka i powany po 4.000 zł. Dla ustalenia substratu zachowku należało doliczyć do wartości spadku wartość dokonanych darowizn (art. 992 - 995 kc). Do wartości spadkowej nieruchomości należało więc dodać 38.000 zł, wyliczając substrat zachowku na kwotę 229.200 zł (191.200 zł + 38.000 zł). Na poczet zachowku należnego powódce, obliczonego od w.w. kwoty ($229.200 \times ? = 57.300$) należało zaliczyć zarówno otrzymaną przez nią darowiznę w kwocie 4.000 zł, jak też darowiznę otrzymaną przez jej ojca w kwocie 11.500 zł (art. 996 kc). Tak wyliczony zachówek na rzecz powódki wynosi 41.800 zł ($57.300 - 15.500 = 41.800$ zł). Wobec jednak zakazu wychodzenia przez sąd ponad żądanie (art. 321 § 1 kpc), zasądzono na rzecz powódki kwotę dochodzoną pozwem. Do chwili zamknięcia rozprawy powódka nie złożyła pisma procesowego, w którym rozszerzyłaby żądanie (art. 193 § 2? kpc).

Podzielając w pełni stanowisko pozwanego (opisane w pierwszej części uzasadnienia), Sąd zasądził odsetki ustawowe od kwoty 20.000 zł od dnia 28.04.2012r. do 17.05.2012r., uwzględniając fakt, że przed wniesieniem pozwu, pozwany

przekazał powódce tę kwotę, ta jednak odmówiła jej przyjęcia choćby jako częściowego spełnienia zobowiązania. Odsetki od dalszej kwoty 20.000 zł zasądzono od dnia 28 kwietnia 2012r., mając na uwadze, że powódka wezwała pozwanego do dobrowolnej zapłaty, z tytułu zachowku w piśmie z dnia 7.04.2012r. (k-13), które pozwany otrzymał 13.04.2012r., wyznaczając mu 14-dniowy termin do zapłaty. W tej sytuacji, o opóźnieniu pozwanego w spełnieniu świadczenia można mówić dopiero od 28.04.2012r. (art. 455 kc w zw. z art. 481 § 1 i 2 kc). Żądanie zasądzenia odsetek od dnia wskazanego w pozwie, tj. 1.03.2012r. (dzień wydania postępowania o stwierdzeniu nabycia spadku) nie znajduje podstawy prawnej i jako bezzasadne powództwo w tym zakresie podlegało oddaleniu (pkt II wyroku).

Orzeczenie w pkt III wyroku oparto na przepisie art. 333§1 pkt 2 kpc.

Orzeczenie w pkt IV oparto na przepisach art. 100 zd. 1 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc i art. 101 kpc, stosunkowo rozdzielając koszty procesu, przyjmując, że powódka wygrała sprawę w 50%. Sąd wprawdzie uwzględnił powództwo w całości co do kwoty głównej, jednakże pozwany nie dał powodu do wytoczenia sprawy w zakresie kwoty 20.000 zł - dokonując wcześniej na rzecz powódki dobrowolnej zapłaty tej kwoty, a nadto, uznał żądanie pozwu w tej części przy pierwszej czynności procesowej (art. 101 kpc).

Powódka poniosła koszty procesu w kwocie 3000 zł (w tym opłata od pozwu i zaliczka), pozwany w kwocie 2417 zł (w tym wynagrodzenie pełnomocnika, będącego adwokatem, i opłata skarbową od pełnomocnictwa). Łączne koszty procesu, poniesione w sprawie przez obie strony wyniosły 5417 zł. Powódka, zgodnie z wynikiem procesu, powinna je ponieść w połowie, tj. w kwocie 2708,50 zł. Skoro poniosła je w kwocie 3000 zł, zasądzono jej różnicę od pozwanego.

Orzeczenia w pkt V i VI wyroku oparto na przepisach art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w zw. z art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 98§1 kpc, obciążając strony po połowie, zgodnie z wynikiem procesu, wydatkami, poniesionymi w postępowaniu tymczasowo przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłego T. M. (1534,86 zł [k-150] + 295,20 zł [k-173]) = 1830,06 zł x ? = 915,03 zł).